

Dönem : 1
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 567

C. Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/525)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı: 2311/2866*

14 6. 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ile Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasını arz ederim.
Saygılarımla

Suad Hayri Ürgüplü Y.
İ. H. Tigril
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifi ile gerekçesi birlikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederiz.

Bolu Senatörü
Sırrı Uzunhasanoğlu

Tunceli Senatörü
M. Ali Demir

5965 sayılı Kanuna ek bir kanun maddesi çıkarılması hakkında gerekçe

Yurt köylerinde sanat aşkını vatansever Türk köylüsüne işlemek ve onları tarlaları yanında atelyelerde yetiştirerek kendi çevrelerinde ihtiyaçlarını karşılamak için, güzel amaçlara dayanarak kurulan köy kursları, bugüne kadar fedakâr ve feragat sahibi öğretmenlerin sayesinde nispeten gelişme imkânlarını bulabilmiştir. Kadırbilir Türk köylüsü kursların faydalarını takdir etmiştir.

Kız, erkek ve Yapı Sanat Enstitüsü çıkışı kurs öğretmenleri türlü zorluklara ve imkânsızlıklara rağmen köylere dağılmışlardır. Kız öğretmenler açılan kurslarda köylü kız ve kadınlarımıza nakış, dikiş, çocuk bakımı, ev idaresi ve sağlık kaideleri öğretirken, diğer taraftan erkek öğretmenler de erkeklere demircilik, marangozluk ve yapıcılık gibi sanatları öğretmişlerdir. Aynı zamanda öğretim faaliyetleri dışında meslekî kültürü ve şahsî gayretleri ile köylerin sosyal hayatı gelişmesine hizmet etmişlerdir.

Köy kurs öğretmenleri her sene değişik köylerde hizmet görmektedirler. Sabitleşen hizmet mevkileri olmadığından bu öğretmenler her yıl yer değiştirerek bir yılda üç defa yolluksuz göç etmekle maddi ve mânevi huzursuzluk çekmektedirler. Şahısları ve aileleri ile birlikte iâşe, barınma, istisadi ve malî bakımdan müşkül duruma düşmektedirler. Orta öğretim çağında çocuğu olan kurs öğ-

retmenleri, çocuklarını okutmak için şehirlerde ikinci bir ev tutarak köylerde bekâr hayatı ile çeşitli mahrumiyetler çekmekte, ilkokula devam eden çocukları da her yıl okul değiştirerek intıbak sızlıklar göstermektedirler.

Göçmen kuşlar gibi her yıl yer değiştiren kurs öğretmenlerinin evlenmeleri, yurt, yuva kurmalarını güçleştirmektedir. Böyle bir ömür boyu hizmetle her gün biraz daha yaşlanan ve yorulan öğretmenlerin bir nöbet değişimine tutulması öğretmenlerin sabit görev arzusunu yerine getirdiği gibi teknik eleman yetiştirmekte başlıca rol oynayacak sanat enstitülerinin öğretmen ihtiyacını da karşılamış olur.

İktisadi kalkınmanın istediği teknik elemanların yetiştirilmesi milletler için bir zaruret halini almıştır. Bu lüzum ve zaruret yeter derecede teknik elemana sahipolmayan yurdumuz için çözülmesi gereken bir problemdir.

Bugün okullardaki öğrencilerin % 78 i genel öğretim ve % 22 si meslekî ve teknik öğretimde yetiştirilmektedir. Bu gidişle memleketin şiddetle ihtiyacı olan teknik elemanlarının kısa bir zamanda yetiştirilmesi mümkün görülmemektedir. Bu bakımdan meslekî ve teknik öğretimdeki öğrenci nisbetini günün şartlarına göre orantılı bir şekilde artırmak mecburiyetindeyiz.

Meslekî Teknik Öğretimin tarihçesi incelendiğinde kız, erkek ve yapı sanat okulları ile enstitülerinin sağlam temellerini bu okul mezunları atmış yine bu okulların idarecilik öğretmenliğini yıllarca başarı ile yürütmüşler ve halen de yürütmektedirler.

Esasen 5965 sayılı Kanunun yayımı tarihinde öğretmen olarak çalışanlardan aynı menseli olanların bir kısmı enstitülerde diğer kısmı da köy kurslarında kalmışlardır.

Sayıları 35 000 i bulan köylerimizin ihtiyacını bu sayıları ile yüz yılda karşılayacak, kursların günün şartlarına göre çeşidini artırmak bir taraftan da Anayasamız hükmünce adı geçen öğretmenlerin de sosyal haklarını koruyup düzenlemek gerekir.

Bu duruma bir çare arayan çeşitli komisyonlar aşağıdaki kararları almışlardır. :

1. Millî eğitim plânının hazırlığı ile ilgili komisyon raporunda öğretmenlerin yetiştirilmesi başlığı altında :

«Atelye öğretmenlerini yetiştirmek için sanat enstitüsü mezunları arasında seçilecek kimseler veya iş hayatında meslekî kabiliyet ve ehliyetini ispat etmiş olanlar, kursa tabi tutulmalıdırlar.»

2. VII nei Millî Eğitim Şûrasına, Meslekî ve Teknik Öğretim Komitesi raporu olarak sunulan kararda :

«Yeni yönetmelik ve programa göre atelye öğretmenleri pratik ders öğretmenleri adıyla iki y. l. da yetiştirilecektir. İkinci bir kısım da meslekî ve teorik dersler öğretmenliği ile atelye idareciliği, müfettişlik gibi vazifeler için dört yılda hazırlanacaktır.» denilmekte,

Yine ayrıca VII nei Millî Eğitim Şûrasında :

«Mesleğinde (12) yıl çalışmış kız ve erkek gezeici köy kursu öğretmenlerinin sabit ilçe kurslarına, bölge kurslarına, orta dereceli teknik öğretim okulları ile halk eğitim hizmetlerine nakil istekleri yerine getirilmelidir.» teklifi aynen kabul edilmiştir.

3. Halenyürürlükte bulunan 3007 sayılı Kanunun (F) maddesi de yapı usta okullarının veya bu gibi okullarda gösterilen derslerin uzmanlarını yetiştiren bir okuldan diploma almış olanları atelye öğretmenliklerine atanacağını bildirmektedir

4. % 22 sini okutabildiğimiz meslekî teknik öğretimle bugün bile % yüze yakın öğretmen açığı varken öğrenici nisbetinin artması ile öğretmen açığı da artacaktır. 350 kadar teknik öğretmen okulu mezunu dışardaki şartları daha cazip görerek ayrılmışken ve halen sanat enstitüleri ile akşam sanatlarda çalıştırılan kurs öğretmenleri varken, muayen bir müddet sonunda kurs öğretmenlerini Enstitü ve akşam sanatlara atelye öğretmenliklerine atanacak, işi gelişti güzelikten kurtardığı gibi kurs öğretmenlerinin sabit görev arzusunu yerine getirerek durumlarında arzulanan ferahlığı yaratar.

Millî Eğitim Komisyonu raporu

Millî Meclisi
Millî Eğitim Komisyonu
Esas No. : 2/525
Karar No. : 12

23 . 1 . 1964

Yüksek Başkanlığa

C. S. Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ile Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi, teklif sahibi ve ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle görüşüldü.

Köylerimizde kız ve erkek sanat kurslarının köylerde, ihdas edildikleri günden beri feragatle halk eğitimi hizmetlerine devam ettikleri, bu hizmetlerden verimli sonuçlar alındığı açıklandı. Ancak, bu kurs öğretmenlerinin bugünkü düzene göre bütün ömürlerini köye bağlamak mecburiyetinde oldukları, medeni bir hayat yaşayıp, bilgi ve görgülerini artırmaktan, çocuklarını ileri öğretim müesseselerinde okutmaktan mahrumdurlar. Daimî surette köyde ve mahdut bir program içinde bulduklarından tecrübelerine rağmen teknik gelişmeyi de kifayet derecesinde takibetmemektedirler. Bu elemanlar arasında fevkalâde kabiliyetli öğretmenlerin bulunduğu, kendileri hakkında mütalâa beyan etmeye yetkili kimseler tarafından kabul edilmektedir.

İşte, köyde başarılı hizmetler ifa etmiş, mesleğinde daha çok gelişmeye istidatlı görülmüş kurs öğretmenlerine bir imkân sağlamak düşüncesi ve amacı ile bu kanunun hazırlanmış olduğu anlaşılmaktadır.

Hükümet temsilcileri; bu öğretmenlere bugüne kadar da meslekteki başarılarına göre bâzı imkânlar sağlandığını, meselâ beş yıl köyde kurs öğretmenliği yapmış olan bayan öğretmenleri imtihan ve denetleme sonunda Ankara'da açılan iki yıl süreli kadın meslek okuluna kabul etmek suretiyle şehir ve kasabalardaki akşam kız sanat okullarına öğretmen yetiştirmek üzere kabul edildiklerini başarılarına göre bâzılarının geziçi kurs başöğretmenliklerine tâyin edildiklerini ifade ettiler.

Ancak, bu okul öğrencilerine aylık verilmediği ve öğrencilerin orada geçirdikleri süreler kıdemlerine sayılmadığı için bu usul komisyon tarafından tatminkâr görülmedi.

Bu müessesenin kurs mahiyetinde olması ve iki senelik sürenin kurs olmasının vasfına uygun bir miktar ile tâyin edilmesi uygun mütalâa edildi. Teklif bu görüş altında yeniden ele alınarak maddelere geçildi.

1. Birinci maddenin, 12 yıl köy kursları öğretmenliklerinde hizmet etmiş olan öğretmenlerin «Bu hizmetlerini başarı ile ifa ettiklerinin açıklanmasına ve bu öğretmenlerden kızların akşam kız sanat okullarına, erkeklerin ise akşam sanat okulları atelye öğretmenliklerine tâyin edilebilmeleri için» en az altı aylık bir kursu tamamlamalarına bunun sonunda meslek öğretmen okulu müfredatına uygun bir imtihan geçirmelerine lüzum olduğu komisyonumuzca belirtilmiş, bu münasebetle madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 1. — Geziçi köy kadın ve erkek kursları öğretmenliklerinde 12 yıldan az olmamak üzere, başarı ile hizmet etmiş sanat enstitüleri mezunları en az altı aylık bir kursu tamamlamak ve meslekî öğretmen okulu müfredatına uygun bir imtihan geçirmek şartı ile, erkekler sanat enstitülerine veya akşam sanat okulları atelye öğretmenliklerine, kızlar akşam kız sanat okullarına atarlar.»

2. Teklifin birinci maddesinin uygulanması için gerekli yönetmeliğin bir ay içinde hazırlanması istenmiştir. Komisyonumuz bu süreyi az bulmuş ve altı ay olarak kabul etmiştir. İkinci madde de buna göre aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 2. — Bu kanunun uygulanması için gerekli yönetmelik Millî Eğitim Bakanlığınca altı ay içinde hazırlanır.»

3. Teklifin dördüncü maddesindeki «Millî Eğitim Bakanlığınca» ibaresi, kanunun tekniği bakımından «Millî Eğitim Bakanı» olarak düzeltilmiştir.

Teklifin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Niğde <i>M. Altınsoy</i>	Sözcü Tunceli <i>F. Ülkü</i>	Kâtip Sakarya <i>Y. Ulusoy</i>	Antalya <i>İ. Ataöv</i>
Çanakkale <i>A. N. Akay</i>	Denizli <i>R. Şenel</i>	Erzurum <i>C. Dursunoğlu</i>	Ordu <i>Ş. Pehlivanoglu</i>

C. SENATOSU BOLU ÜYESİ SIRRI UZUN-
HASANOĞLU VE TUNCELİ ÜYESİ MEHMET
ALİ DEMİR'İN TEKLİFİ

*5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında
kanun teklifi*

MADDE 1. — Köy kursları öğretmenliklerine tâyin edilen Erkek, Kız, Yapı Sanat Enstitüsü mezunlarından (12) yıl hizmet etmiş bulunanlar muayyen süreli bir kurs sonunda yapılacak imtihanda başarı gösterdikleri takdirde enstitülerin atelye öğretmenliklerine atanırlar.

MADDE 2. — Bu kanunun uygulanması için gerekli yönetmelik Millî Eğitim Bakanlığınca bir ay içinde hazırlanır.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun Millî Eğitim Bakanlığınca uygulanır.

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

*5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair
kanun teklifi*

MADDE 1. — Gezici köy kadın ve erkek kursları öğretmenliklerinde 12 yıldan az olmak üzere, başarı ile hizmet etmiş sanat enstitüleri mezunları en az altı aylık bir kursu tamamlamak ve meslekî öğretmen okulu müfredatına uygun bir imtihan geçirmek şartı ile, erkekler sanat enstitüleri veya akşam sanat okulları atelye öğretmenliklerine, kızlar akşam kız sanat okullarına atanırlar.

MADDE 2. — Bu kanunun uygulanması için gerekli yönetmelik, Millî Eğitim Bakanlığınca altı ay içinde hazırlanır.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun Millî Eğitim Bakanından tarafından yürütülür.